

social innovation factory

**De toekomst
ontstaat niet
vanzelf. Wij
ontwerpen
haar samen.**

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

Onderzoek door futurist [Sara van Broekhoven](#) en Trendwatcher [Kiki Endlich](#)

Vrijwilligerswerk en de toekomst

Voorwoord | Waarom dit onderzoek

Hoe gaat de toekomst van vrijwilligerswerk eruit zien? Leuk. Klein. Lokaal.

Vrijwilligerswerk staat op een kantelpunt. Niet omdat mensen niet meer willen bijdragen, maar omdat de manier waarop we vrijwilligerswerk hebben ingericht steeds minder aansluit bij hoe mensen leven. Vast, structureel en langdurig werkt voor velen niet meer. Tegelijkertijd groeit juist de behoefte aan menselijk contact, aandacht en nabijheid.

In dit onderzoek kijken we daarom niet groots en abstract vooruit, maar juist dichtbij. Naar wat er nú al kan werken werkt. Naar kleine momenten die verschil maken. Naar vrijwilligerswerk dat licht voelt, past in het leven van mensen en lokaal geworteld is.

Wat we zien, is dat de toekomst van vrijwilligerswerk niet zit in meer uren of grotere programma's. Die zit in **leuke, kleine interventies** die mensen energie geven. In **lokale verbindingen** tussen bewoners, familie, vrijwilligers en organisaties. En in activiteiten die niet voelen als een verplichting, maar als een logisch en waardevol moment van samen zijn.

Vrijwilligerswerk wordt daarmee minder een rol en meer een ervaring. Iets wat je doet omdat het klopt, omdat het past, omdat het betekenis geeft, voor degene die ontvangt én degene die geeft.

Sara van Broekhoven

toekomstvoorspeller op de toekomst van werk

create the future of work. today.

Voorwoord | Een persoonlijk verhaal

Voor het eerst stapte ik binnen bij Eckartdal (Lunet). Zonder ervaring in vrijwilligerswerk en zonder echt te weten wat ik kon verwachten. Eckartdal is een plek waar verschillende bewoners samenleven, omringd door medewerkers die op ieder moment van de dag voor hen klaarstaan.

Met een kleine groep waren wij aanwezig om een paar uur mee te lopen in hun dagelijkse ritme. Op een manier die bij hen past: een handmassage, een moment van aandacht, een Hollandse smaakbeleving. Tijdens deze dagen ontdekte ik dat het juist gaat om het kleine contact. Niet om het grote gebaar. Bij de handmassages leerde ik dat er geen gesprek nodig is om je verbonden te voelen. Juist de stilte, de rust, de aanraking zorgde voor verbinding. Voor mijn bezoek aan Eckartdal voelde vrijwilligerswerk als **een drempel waar ik niet snel overheen zou stappen**. Maar op deze dagen leerde ik dat **vrijwilligerswerk licht, toegankelijk en flexibel** kan zijn. Het voelde niet als een taak of dienst. Het voelde als samen zijn.

Dat is precies waar dit onderzoek over gaat. Niet over grote strategieën of toekomstvoorspellingen, maar over de toekomst van vrijwilligerswerk zoals je die kunt voelen in een handmassage van drie minuten. In de stilte die ontstaat. In de glimlach van een bewoner bij een lepel erwtensoep.

De toekomst begint in het klein. En precies daar wil ik samen met jou naar kijken.

Kiki Endlich

Toekomstonderzoeker en trendwatcher – Social Innovation Factory
December 2025

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

A photograph of a woman with grey hair, wearing a blue button-down shirt, smiling warmly while talking to someone whose back is to the camera. The setting appears to be an indoor space, possibly a cafe or meeting area.

**“Er gebeurt niks
als we blijven
doen wat we
altijd deden.”**

Waar we nu staan | Waarom klassieke vrijwilligersstrategieën vastlopen

De toekomst van zorg en vrijwilligerswerk is geen abstract verhaal. Het speelt zich nu al af; in je familie, je straat, je werk en bij zorglocaties in de buurt.

Daarom zochten wij concreet naar toekomstbestendige manieren om vrijwilligerswerk aantrekkelijker te maken. Vanuit beleving, plezier en verwondering. Samen met futurist Sara van Broekhoven en trendwatcher Kiki Endlich en geïnspireerd door [ClubGoud](#), onderzochten we:

Wat gaat echt werken in de toekomst van vrijwilligerswerk?

Dank aan

We deden experimenten om te testen en te ervaren wat werkt wel en niet. Dank aan partners: Rituals, Unilever, gemeente Amsterdam, gemeente Eindhoven, gemeente Nijmegen, ROC. Dank aan testlocaties: [Amstelhuis](#), [KamersmetKansen](#), [Eckartdal](#). Dank aan evaluatiepartners: [Samen voor onze regio](#), [Clubgoud](#).

RITUALS...

Dank aan Rituals voor het meebouwen aan het handmassages-experiment in meerdere regio's.

Dank aan Heineken: voor het openen van verhalen uit het verleden en het voelbaar maken van een legacy die mensen verbindt in Amsterdam.

Dank aan Unilever voor het laten spreken van smaken, en het laten voelen hoe eten verbindt.

Dank aan Club Goud en Samen voor Onze Regio voor het meedenken voorbij de vorm en het versterken van de inhoud.

Dank aan Het Amstelhuis, waar we samen met Rituals, de Gemeente Amsterdam en Heineken mochten experimenteren in het echte leven.

Dank aan Lunet, waar we samen met Rituals en Unilever de handmassages en smaakbeleving mochten experimenteren.

Dank aan Kamers met Kansen voor het samen met jongeren onderzoeken hoe we écht verschil kunnen maken binnen jullie project als poetscoach.

Dank aan de Gemeente Eindhoven, de Gemeente Amsterdam en de Gemeente Nijmegen: voor lef, openheid en het durven verkennen van nieuwe routes.

Waar we nu staan | Waarom klassieke vrijwilligersstrategieën vastlopen

Vrijwilligerscoördinatoren, zorglocaties en welzijnsorganisaties voelen het elke dag: de manier waarop vrijwilligerswerk georganiseerd is, werkt niet meer vanzelf. De klassieke vrijwilliger, met een vast dagdeel en een vaste taak, wordt steeds zeldzamer. Niet omdat mensen niet willen bijdragen, maar omdat het simpelweg niet meer past in hun leven, energie en verwachtingen.

Daarbij is de behoefte aan menselijke nabijheid groter dan ooit. De vergrijzing zet door, de complexiteit van zorg neemt toe. Ook ervaren steeds meer mensen vorm van sociale eenzaamheid. Mantelzorgers raken overbelast. Families zoeken manieren om wél betrokken te blijven, maar weten niet altijd hoe.

De spanning die veel organisaties nu ervaren, is geen probleem maar een uitnodiging. De vraag is niet hoe we de oude systemen beter kunnen laten draaien, maar hoe we nieuwe vormen van vrijwilligerswerk kunnen ontwerpen die passen bij deze tijd. Vrijwilligerswerk verschuift van 'handjes te kort' naar 'maatschappelijke betekenis'. De behoefte verschuift van uren en taken naar meer nabijheid, zingeving en wederkerigheid.

In dit onderzoek verkennen we hoe moderne, lichte en mensgerichte vormen van vrijwillige betrokkenheid kunnen bijdragen aan sociale duurzaamheid, inclusie en toekomstbestendige zorg, onderwijs en leefgemeenschappen. Niet door terug te grijpen op wat ooit werkte, maar door te ontwerpen voor wat nu nodig is én voor wat de samenleving van 2035 vraagt.

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

**“Maak
vrijwilligerswerk
Leuk, klein en
Lokaal .”**

Wat we zagen in de praktijk | De lessen uit SIF-experimenten

We voerden drie soorten experimenten uit die allemaal iets anders lieten zien over wat mensen nodig hebben en hoe vrijwilligers zich willen verbinden.

Experiment 1

Handmassages | Nabijheid en aanraking

Wat levert het op?

- Bewoners ontspanden zichtbaar en voelden zich gezien.
- Vrijwilligers ervoeren dat ze niets hoefden te 'kunnen' om betekenisvol te zijn.
- We ontdekten hoe nabijheid en aanraking verbinding creëren.
- Goed te doen in een korte tijd veel impact, zeer geschikt voor vriendin/ vrienden groepen, verenigingsleven, bedrijven/ teams vanuit de lokale omgeving.

[Download de SIF Toolkit](#)

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

“Van handen te kort naar maatschappelijke betekenis.”

[Waar we nu staan](#)[De praktijk](#)[De vrijwilliger van de toekomst](#)[SIF Toolkit](#)[Over SIF](#)

Wat we zagen in de praktijk | De lessen uit SIF-experimenten

We voerden drie soorten experimenten uit die allemaal iets anders lieten zien over wat mensen nodig hebben en hoe vrijwilligers zich willen verbinden.

Experiment 2

Smaakbeleving | Smaakherinnering, verhalen, familiebetrokkenheid

Wat levert het op?

- Bewoners genoten weer van vers eten en herkenden smaken van vroeger.
- Smaak en geur riepen herinneringen op en brachten gesprekken op gang.
- Uitermate geschikt voor families van bewoners om het bezoekmoment lichter te maken.
- Lokale restaurants raakten betrokken en droegen bij aan de gemeenschap.

[Download de SIF Toolkit](#)

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

Wat we zagen in de praktijk | De lessen uit SIF-experimenten

We voerden drie soorten experimenten uit die allemaal iets anders lieten zien over wat mensen nodig hebben en hoe vrijwilligers zich willen verbinden.

Experiment 3

Poetscoach | episodische inzet

Bij Kamers met Kansen zagen we hoe episodisch vrijwilligerswerk mensen aantrekt die zich nooit zouden aanmelden als 'vrijwilliger'. Ze komen niet voor de rol, maar omdat ze een talent hebben en iets kleins kunnen geven. De belangrijkste les: talent gedreven inzet werkt beter dan taak gedreven inzet. Wat deze drie experimenten delen is duidelijk: wanneer de momenten goed worden voorbereidt, de drempel laag wordt gemaakt en het moment betekenisvol is, ontstaat er iets dat terugkomt. Niet omdat het moet, maar omdat het fijn voelt.

Wat levert het op?

- Mensen doen mee die zich anders niet zo snel zouden verbinden aan vrijwilligerswerk.
- Talenten en vaardigheden worden benut zonder vaste verplichtingen.
- Jongeren ervaren regie en trots over hun eigen leefomgeving.
- De drempel om bij te dragen wordt lager en menselijker.

[Download de SIF Toolkit](#)

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

De trends die de vrijwilliger van de toekomst vormen

Vrijwilligerswerk van 2035: Hoe bouwen we communities waarin **geven en ontvangen gelijkwaardig** worden? In ons onderzoek zien we dat maatschappelijke trends precies verklaren wat wij in de praktijk ervaren. Drie daarvan vormen de belangrijkste bouwstenen voor de vrijwilliger van 2035.

Trend 1

Wanneer algoritmes onze wereld kleiner maken, groeit de behoefte aan echte verbinding

We bewegen dagelijks in digitale bubbels. We liken, volgen en delen vooral wat we al kennen. Echte nabijheid, verbinding en contact zijn schaars geworden.

Juist daarom groeit de behoefte aan ervaringen die ons werkelijk raken. De aanraking bij de handmassages liet zien dat mensen niet alleen contact zoeken, maar verbinding. De smaakbeleving liet zien hoe zintuigen verhalen openen. En in de poetscoach-experimenten werd zichtbaar hoe samen doen rust en vertrouwen geeft. In een wereld die versnelt, verlangt de mens steeds meer naar rust en betekenis.

De trends die de vrijwilliger van de toekomst vormen

Vrijwilligerswerk van 2035: Hoe bouwen we communities waarin geven en ontvangen gelijkwaardig worden? In ons onderzoek zien we dat maatschappelijke trends precies verklaren wat wij in de praktijk ervaren. Drie daarvan vormen de belangrijkste bouwstenen voor de vrijwilliger van 2035.

Trend 2

Mensen nemen het initiatief waar systemen vastlopen

In politiek en beleid ervaren veel mensen afstand. Discussies verharderen, vertrouwen daalt. Tegelijk ontstaan in buurten, online communities en jeugdinitiatieven nieuwe vormen van betrokkenheid. Mensen wachten niet meer. Ze beginnen zelf.

Vrijwilligerswerk volgt diezelfde beweging. Mensen willen geen structuur van bovenaf, maar ruimte van onderaf. Niet verplicht, maar uitnodigend. Niet groots, maar klein en flexibel. Laat die contracten en formulieren achterwege en geef vrijwilligerswerk meer fluiditeit.

[Waar we nu staan](#)[De praktijk](#)[De vrijwilliger van de toekomst](#)[SIF Toolkit](#)[Over SIF](#)

De trends die de vrijwilliger van de toekomst vormen

Vrijwilligerswerk van 2035: Hoe bouwen we communities waarin geven en ontvangen gelijkwaardig worden? In ons onderzoek zien we dat maatschappelijke trends precies verklaren wat wij in de praktijk ervaren. Drie daarvan vormen de belangrijkste bouwstenen voor de vrijwilliger van 2035.

Trend 3

Micro-hospitality wordt het nieuwe fundament

We zien het overal: mensen haken aan wanneer iets warm, klein en betekenisvol voelt. Een welkom dat oprecht is. Een moment van rust. Een handeling met aandacht.

De experimenten in Eckartdal bewezen dit; echte oprechte aandacht iets betekenen wat niet verwacht wordt en wel enorm gewenst! Verschil maken. Niet alleen een taakje doen als vrijwilliger, maar echt verschil maken vanuit de wens van de doelgroep.

Wat deze experimenten ons vertellen over de vrijwilliger van 2035

Vrijwilligerswerk is niet iets wat je doet naast je leven. Het is verweven met wie je bent en met de mensen om je heen. De toekomst van vrijwillige betrokkenheid ligt dan ook niet in afzonderlijke functies of vaste rollen, maar in een levend netwerk van mensen die elkaar al kennen en raken: familie en vrienden, burens en wijkgenoten, stadsbewoners, lokale ondernemers, sport- en buurtclubs. **Dit zijn de ecosystemen waar betekenisvolle inzet ontstaat en waar verbinding vanzelf groeit.**

**De vrijwilliger van de toekomst kiest voor energie, niet voor uren.
Voor betekenis, niet voor structuur.
Voor momenten, niet voor functies.**

Onze experimenten laten zien dat de drempel om mee te doen zakt wanneer de beleving omhoog gaat. Dat verbinding ontstaat wanneer het ritme omlaag mag. En dat herhaling vanzelf komt wanneer iets leuk, licht en passend voelt.

Samenvatting & Advies over de vrijwilliger van 2035

Op basis van het onderzoek en de experimenten onderscheiden we dus drie samenhangende trends die richting geven aan toekomstbestendig vrijwilligerswerk.

Trend 1 – Wanneer algoritmes onze wereld kleiner maken, groeit de behoefte aan echte verbinding

In een wereld die steeds digitaler, sneller en efficiënter wordt, groeit het verlangen naar echte ontmoeting. Mensen zoeken momenten van rust, aandacht en nabijheid. De experimenten met handmassages en smaakbeleving laten zien dat fysieke, zintuiglijke ervaringen verbinding creëren zonder dat daar uitleg of structuur voor nodig is. Menselijkheid is geen extraatje, maar een randvoorwaarde.

Trend 2 – Mensen nemen het initiatief waar systemen vastlopen

Waar systemen traag, complex of afstandelijk worden, nemen mensen zelf het initiatief. In buurten, communities en jeugdprojecten ontstaan nieuwe vormen van betrokkenheid van onderaf. Mensen wachten niet langer op beleid of toestemming, maar beginnen zelf. Vrijwilligerswerk volgt deze beweging: niet gestuurd vanuit rollen en taken, maar vanuit energie, talent en lokale behoeften.

Trend 3 – Micro-hospitality wordt het nieuwe fundament

Kleine, oprechte gebaren blijken grote impact te hebben. Een welkom, een gezamenlijk moment, samen iets doen. Micro-hospitality verlaagt de drempel om aan te haken en maakt betrokkenheid licht, veilig en menselijk. Juist deze kleine momenten zorgen ervoor dat mensen terugkomen – niet omdat het moet, maar omdat het goed voelt.

Advies over de vrijwilliger van 2035

Wij adviseren om vrijwilligerswerk anders te benaderen en in te richten:

Ontwerp vanuit het moment, niet vanuit de taak

Start niet bij functies of roosters, maar bij het moment dat je wilt creëren. Wat mag iemand voelen, ervaren of meenemen? Ontwerp daar het vrijwilligerswerk omheen. Vanuit de wens van de klant.

Maak inzet episodisch en flexibel

Bied mogelijkheden om bij te dragen in losse, betekenisvolle momenten. Zo haak je mensen aan die zich niet willen of kunnen vastleggen, maar wel iets willen betekenen.

Werk talentgedreven in plaats van taakgedreven

Nodig mensen uit op basis van wat zij kunnen en willen brengen. Talentgedreven inzet vergroot betrokkenheid en verlaagt de drempel om mee te doen.

Investeer in micro-hospitality

Zorg voor oprechte ontvangst, aandacht en rust. Kleine gebaren maken het verschil en bepalen of mensen zich welkom voelen.

Geef ruimte aan initiatief 'van onderaf'

Faciliteer, ondersteun en vertrouw. Laat vrijwilligerswerk ontstaan waar energie zit, in plaats van het volledig te willen sturen.

We zien bovendien dat verschillende generaties hun eigen drijfveren meebrengen. Gen Z zoekt flexibiliteit en purpose. Gen X verlangt naar erkenning en balans.

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

Archetypes van de vrijwilliger van de toekomst

Door trendwatcher Kiki Endlich

Een vrijwilliger zien we in de toekomst niet meer als een vaste rol. Vrijwilligerswerk wordt fluïde, persoonlijk en gedreven door intrinsieke motivatie. Mensen dragen bij vanuit wie ze zijn, niet vanuit een functieomschrijving. Om beter te begrijpen welke vormen van vrijwillige betrokkenheid nu al ontstaan, hebben we de archetypes van de vrijwilliger van 2035 beschreven. Niet om mensen in hokjes te plaatsen, maar om te laten zien hoe divers, menselijk en krachtig vrijwillige inzet kan zijn wanneer je dit anders benadert.

Archetypes van de vrijwilliger van de toekomst

Archetype 1: **De Episodische Helper**

Wil graag iets betekenen, kort, licht en flexibel.

Archetype 2: **De Talentvrijwilliger**

Komt opdagen omdat iets bij hem past. De kok kookt. De masseur masseert. De creatieveling creëert.

Archetype 3: **De Relationele Vrijwilliger**

Wil vooral nabijheid en contact. Het gaat om het moment, niet de taak.

Archetype 4: **De Community-Doener**

Komt vanuit een groep. Vriendengroep. Vereniging. Buurt. Team. Zij komen samen of helemaal niet.

Archetype 5: **De Vrijwillige Professional**

Wil geen label, maar wél bijdragen vanuit expertise of vakmanschap.

Met deze archetypes kun je gericht werven, beter matchen en activiteiten beter ontwerpen. AI kan helpen de beste match te maken.

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

SIF Toolkit | Waar organisaties morgen al mee kunnen beginnen

1. Maak het klein genoeg om te durven

Begin nooit met structurele functies. Start met één moment dat veilig voelt.

2. Ontwerp vanuit plezier en talent, niet vanuit een plicht

Een tafel mooi aankleden, een thema kiezen, geur, muziek: dit werkt beter dan een functieprofiel.

3. Match op talent, niet op beschikbaarheid

Mensen komen opdagen als het bij ze past.

4. Vertraging aanbrengen

Rust → contact → vertrouwen.

5. Bouw op bestaande relaties

De grootste groep toekomstige vrijwilligers is familie, buurt en verenigingsleven.

6. Ontwerp episodisch

Eén keer per kwartaal is vaak genoeg om een vaste kern te creëren.

7. Verleid, overtuig niet

Maak het aantrekkelijk, licht en leuk.

8. Wie eenmaal iets leuks doet, wil vaker bijdragen

Vraag: wie kwamen terug en waarom? Wat gebeurde er met bewoners?

9. Start vandaag met één micro-experiment

Niet plannen. Doen.

[Download alle SIF Toolkits](#)

[Waar we nu staan](#)[De praktijk](#)[De vrijwilliger van de toekomst](#)[SIF Toolkit](#)[Over SIF](#)

SIF Manifest | De beweging die wij willen aanjagen

Wij geloven dat vrijwilligerswerk geen functie is.
Het is een manier van mens-zijn.
Wanneer we het klein en leuk maken, wordt het vanzelf groot.
Wanneer we beginnen bij nabijheid, volgt verbondenheid.
Wanneer we durven experimenteren, ontstaat vernieuwing.

De toekomst van vrijwilligerswerk begint niet in systemen.
Het begint in momenten.
In handen die even blijven liggen.
In geuren en smaken die herinneringen openen.
In mensen die elkaar écht zien, generatieoverstijgend.

Dit is de beweging die wij willen aanjagen.

Sara van Broekhoven en Kiki Endlich

Waar we nu staan

De praktijk

De vrijwilliger van de toekomst

SIF Toolkit

Over SIF

[Waar we nu staan](#)[De praktijk](#)[De vrijwilliger van de toekomst](#)[SIF Toolkit](#)[Over SIF](#)

Hoe SIF organisaties helpt

De wereld verandert sneller dan ooit. Toch blijven veel systemen hangen in oude structuren. Innovatie stopt, processen vertragen, men werkt niet mét maar naast elkaar en oplossingen blijven uit. Ons zorg- en onderwijs landschap is dusdanig ingericht, dat het niet makkelijk is om uit die oude structuren te komen, maar het kan wel. **Het kan – en moet – anders.**

Social Innovation Factory (SIF) is ontstaan uit **Future Talent Factory (FTF)**, als antwoord op de groeiende behoefte aan **creativiteit, samenwerking en daadkracht**.

Wij brengen mensen, ideeën en beweging samen om maatschappelijke vernieuwing mogelijk te maken. Niet in theorie, maar in de praktijk. We stellen fundamentele vragen, zoals:

- Hoe blijven we langer gezond en sociaal verbonden?
- Hoe zorgen we dat ouder worden draait om eigen regie en betekenis?
- Hoe bereiden we mensen écht voor op een onzekere toekomst?
- Hoe krijgen we teams en afdelingen weer in beweging?

We werken niet vanuit dikke rapporten of eindeloze analyses, maar **vanuit actie, samenwerking en innovatieve methodieken. Precies zoals we dit onderzoek hebben gedaan!**

[Download alle SIF Toolkits](#)

Dankwoord

Dank aan iedereen die meedeed aan de experimenten, die hun tijd, talent en warmte gaf.

Dank aan de bewoners die ons toelieten in hun wereld.
Dank aan de teams die durfden te experimenteren.

En dank aan iedereen die gelooft dat de toekomst begint in het klein.

social innovation factory

